

DigiChild

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE ALUSHARIDUSES

MOODUL 4

**DIGIOHUTUSE NING INTERNETI
JA MEDIA VASTUTUSTUNDLIKU
KASUTAMISE ÕPPIMINE
LASTEAEGADES**

KOOSTATUD

DigiChild projekti raames

MOODUL 4

DIGIOHUTUSE NING INTERNETI JA MEDIA VASTUTUSTUNDLIKU KASUTAMISE ÕPPIMINE LASTEAEDADES

Tere tulemast moodulisse 4!

Eelkooliealised lapsed kasutavad innukalt internetiühendust videote vaatamiseks või mängude mängimiseks. Tänapäeval saavad lapsed internetiühenduse luua erinevate seadmete abil, nagu arvutid, nutitelefoniid, tahvelarvutid ja nutitelerid.

Internetiühenduse loomisel on teie lapsel suur võimalus kokku puutuda turvariskidega. Kuigi väikesed lapsed kasutavad internetti harva päris üksi, on risk siiski olemas.

Samuti on teil võimalus kontrollida, testida ja arendada oma teadmisi Interneti-turvariskide äratundmiseks ja ennetamiseks. Täiskasvanu peaks suutma rakendada erinevaid Interneti-ohutusmeetmeid, et kaitsta lapsi sobimatu sisu ja tegevuste eest.

Osa 1: Informatsioonitehnoloogia mõju ja tähtsus eelkooliealiste laste arengus

Tasakaalustatud digitaalne tarbimine koolieelses eas lastele

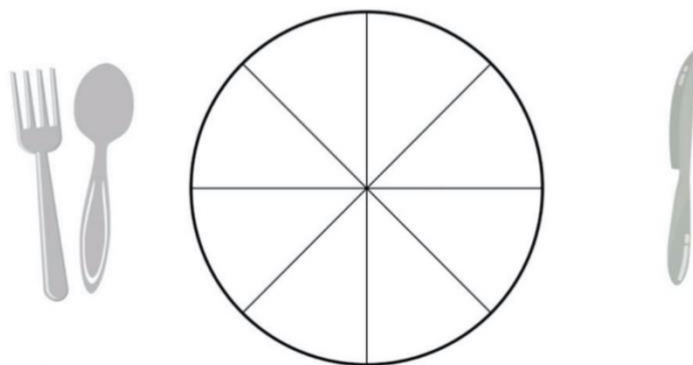
Nii, nagu on oluline tasakaalustatud toidukordade söömine, võime tuua paralleelid ka tervisliku, tasakaalustatud meedia- ja tehnoloogia „toitude“ tarbimisele. Vaadake [videot](#).

Vaatame lähemalt MEALS-i akronüümi. See tegevus põhineb [tervel mõistusel](#). See on lõbus viis meelde jäävate näpunäidete meenutamiseks meedia ja tehnoloogia tasakaalustamiseks kodus.

Joonistage tühjale paberitükile ring ja jagage see nelja joonega, et luua kaheksa viiluga sektordiagramm (täpselt nagu allolevas näites). Koosta päevamenüü "Idealsed toidud" oma lapsele/lasteaiarühmale.

Let's think about our Ideal **MEALS** of media and tech for our home and kids!

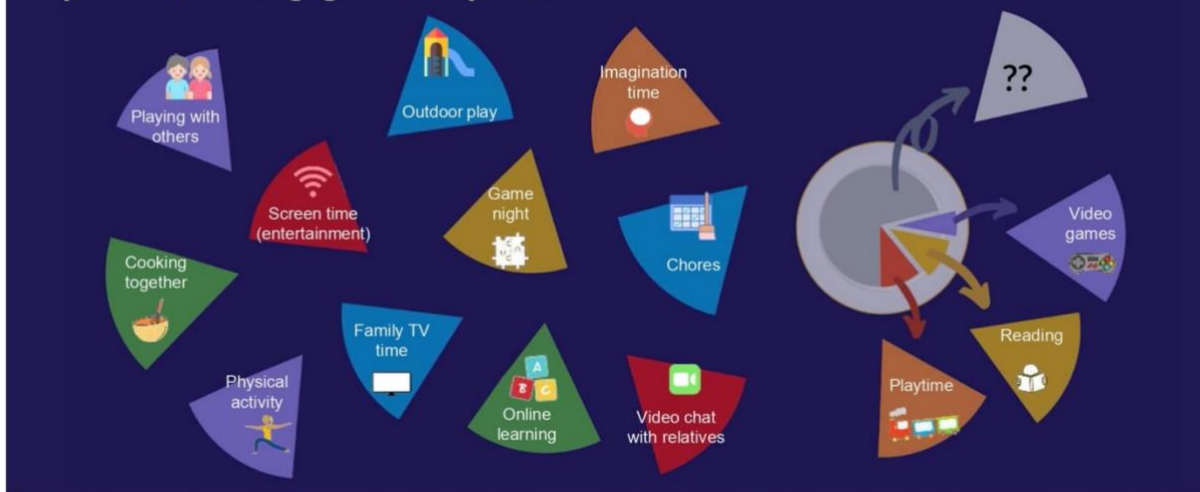
Draw a circle on a blank piece of paper and divide it with four lines to create the eight-slice pie chart.

commonsensemedia.org

Pakume teile ka ideid, mille vahel valida.

What are the **various activities** you want your child to engage in every week?

common sense

commonsensemedia.org

Meediakasutus lapsepõlves: tõendus põhised soovitused

Vaatame akronüümi MEALS teist külge.

See on lõbus viis meeles pidada kasulikke näpunäiteid meedia ja tehnika tasakaalustamiseks kodus.

Healthy **MEALS** of media

common sense

commonsensemedia.org

Oma tegevuse kaudu õpetavad täiskasvanud lastele kaudselt, kuidas tehnoloogiat kasutada. Me ei saa alati olla täiuslikud, kuid me võime proovida! Andke endast parim, et modelleerida tervislikku tehnoloogiakasutust järgmiselt:

- Kanna oma seadmete eest hästi hoolt.
- Lülita televiisor välja, kui seda keegi ei vaata.
- Kasuta korraga ainult ühte seadet.
- Ära kasuta ekraane enne magamaminekut ega tualetis olles.
- Pane telefonid ära või lülita need välja perekonnaga koos viibides.

Teine võimalus modelleerimiseks on kirjeldada täpselt, kuidas te tehnoloogiat kasutate. Näiteks:

- "Emme kontrollib oma telefonis toidukaupade nimekirja."
- "Vaatame, milliseid raamatukogu raamatuid saame minu telefonis reserveerida."
- Seadke äratused, et tuletada teile meelde, millal telefon ära panna, ja kui äratus kostub, olge lastega selgesõnaline: "Vaata -- issil on aeg oma telefon ära panna, et saaksin nautida muid asju, näiteks sinuga teepidu mängida."

- Kasuta tehnoloogiat lapsega sideme loomiseks!
- Kui saad koos lapsega meediat ja tehnoloogiat ühiselt tarbida ja sel ajal koos mängida, siis soovib ta seda kogemust sinuga ka tulevikus jagada.

- Kui sa ei saa lapsega meediat koos vaadata ega mängida, küsi hiljem õhtusöögi või unejutu ajal neilt vaadatud saate või mängu kohta küsimusi.

- Lapsed armastavad jagada oma meediatarbimist.
- Oluline ei ole ekraaniaeg, vaid ekraanilt nähtu kvaliteet.
- Nii nagu teie peate valima, millist tüüpi toitu süüa, on sõltuvalt kellaajast või olukorrast oluline kohandada, milliseid filme, rakendusi ja mängu teie laps kasutab, lähtudes teie lapse konkreetsetest vajadustest.

Kas tegemist on kvaliteetse sisuga? Kontrollige hinnanguid ja arvustusi!

Millal ja kus lapsed seda vaatavad? Ärge laske meedial segada und ega söögiaegu ning proovige seda mitte kasutada tähelepanu kõrvalejuhtimiseks või nende rahustamiseks.

Kuidas see teie last tundma paneb? Kas see aitab neid nende arengus?

- Sea varakult piirangud ja järgi reegleid järjekindlalt.
- Ole selgelt arusaadav. Olge selge ja järjekindel selles, mida ja kui kaua nad teha saavad.
- Sea piirangud selle kohta, millist tüüpi sisu lapsed võivad vaadata või mängida.
- Loo tehnoloogiavabad alad. Sea reeglid, mis sobivad teie perega, näiteks "seadmed on einestamise ajal keelatud" või "kõik ekraanid välja vähemalt tund enne magamaminekut".

- Tehke ruumi ja seadke ootused ka paindlikkusele. Pere prioriteetid võivad päevast päeva muutuda. Näiteks võib meedia tähtsus prioriteetide nimekirjas olla erinev soojal päikesepaistelisel päeval võrreldes külma ja vihmasega päevaga.

- Ära unusta, et lastel peab olema tasakaal ekraanikasutuse ja aktiivse mängu, lugemise ning teiste arengut soodustavate tegevuste vahel.

- Vestle ka teiste täiskasvanutega teie lapse elus - sõprade, sugulaste, naabritega - reeglite ja ootuste kohta pere meedia ja tehnoloogia kasutamisel.

Ideal MEALS of Media and Tech

Every family has a delicious recipe!

 common sense

commonsensemedia.org

Laste digitaalne tegevus

Tegelikult leiti hiljutises uurimuses, mis käsitles 0-8-aastaste laste ekraaniaega, et 73% sellest ajast kulub televisiooni vaatamisele või videotele.

Räägime oma lastest! Saate hinnata ja arvustada ühte teie laste lemmiktelevisioonisaadet.

Kategooriad, mida hindate skaalal 1 kuni 5 (kus 1 on vähe ja 5 palju), on järgmised:

- Hariduslik väärtus: Kas lapsed saavad saatest midagi õppida?
- Positiivsed sõnumid: Kas saade edastab positiivseid väärtusi ja vastutustundlikku käitumist?
- Positiivsed eeskujud: Kas tegelased teevad häid valikuid?
- Mitmekesine esindatus: Kas tegelased esindavad erinevaid inimrühmi? Kas nad on mitmekülgsed? Kas nad vältivad stereotüüpe?
- Vägivald ja hirmutamise: Kas seal esineb löömist ja kaklemist? Kas kasutatakse relvi?
- Seksikas sisu: Kas saates on (või vihjatakse) romantilistele suhetele? Kuidas neid näidatakse?
- Keel: Kas seal esineb sõimlemist või solvamist?
- Kaubanduslikkus: Kas saates reklaamitakse tooteid või mänguasju? Kas püütakse midagi müüa?
- Joomine/narkootikumid: Kas tegelased joovad, suitsetavad või tarvitavad narkootikume?

My Child's Favorite

A+ ●●●●●

**Educational
Value**

●●●●●

**Positive
Messages**

●●●●●

**Positive Role
Models**

●●●●●

**Diverse
Representati
ons**

●●●●●

**Violence &
Scariness**

●●●●●

Sexy Stuff

●●●●●

Language

●●●●●

**Consumeris
m**

●●●●●

**Drinking,
Drugs
& Smoking**

 common sense

commonsensemedia.org

Näiteks, vaadates siin esitatud kategooriaid, võivad mõned tekitada teie tugevamaid tundeid, kui teised. See võib olla seotud teie pere väärtustega, teie lapse vanusega, teie kultuuri või muude teguritega.

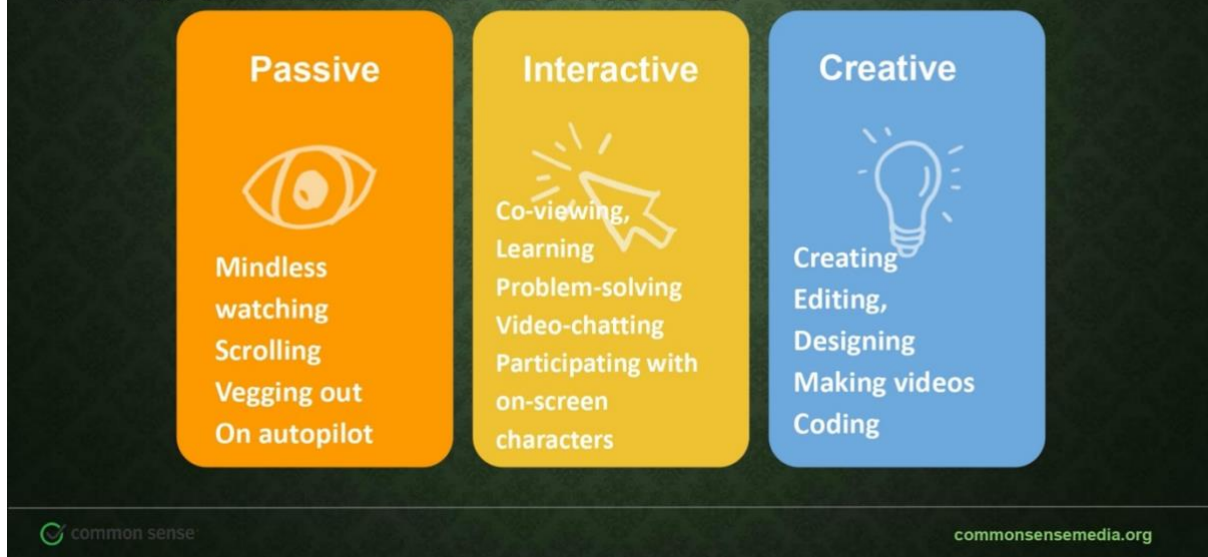
Kui teete teadlikumaid valikuid pere meedia osas, peate arvestama, kuidas meedia, mida teie laps vaatab või millega mängib, saab aidata nende õppimist ja arengut. Eriti mõelge olulistele eluoskustele nagu kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja teiste vaatepunktide või tunnete arvestamine.

Järgnevad küsimused võivad aidata suunata teie mõtlemist meedia kohta:

- Kas see kajastab mu lapse huve?
- Kas see aitab arendada keele- või kirjaoskust?
- Kas see aitab meil koos lõbusalt aega veeta?
- Kas see julgustab mu last kasutama oma kujutlusvõimet?
- Kas see edendab matemaatika-, teadus-, ajaloo- või kunstialaseid teadmisi?
- Kas see õpetab lahkust, empaatiat ja seda, kuidas olla sõber?
- Kas mu laps on kaasatud? Kas see köidab tema tähelepanu?
- Kas see julgustab liikumist, nagu tantsimine või treening?

Teie laste vaadatavad saated ei täida tavaliselt kõiki neid tingimusi. Kuid, kui saate vastata mõnele küsimusele "jah", siis on teie valikud tõenäolisemalt teie lapsele kasulikud.

BALANCED MEALS OF FOOD & HEALTHY, BALANCED MEALS OF MEDIA AND TECHNOLOGY

Mõelge oma lapse lemmiksaatele (-mängule) uuesti ja vaadake, kus suudate leida seoseid pildil välja toodud eluoskuste vahel. Lisage linnuke sobiva oskuse kõrvale ja loetlege näiteid, kuidas saade või mäng neid oskuseid toetab.

Mõnikord kasutame ekraane meelelahutuseks, mõnikord õppimiseks. Mõnikord kasutame neid üksi, teinekord kasutame koos. Kõik ekraaniaeg ei ole võrdne!

Vaadakem erinevat tüüpi meediat:

Passiivne: meeleldi vaatamine, skrollimine, niisama olemine, automaatrežiim

Interaktiivne: meedia koos vaatamine või mängimine, videovestlused, probleemide lahendamine, osalemine ekraanil olevate karakteritena

Loominguline: millegi loomine, programmeerimine

Kuigi lapsed võivad iseseisvalt kvaliteetse meedia vaatamisest ja sellega suhtlemisest õppida, on kasutegurid veelgi suuremad, kui nad teevad seda koos oma perega.

Täna keskendume meedia koos vaatamisele või koos mängimisele lastega. Seda tüüpi kogemuse kirjeldamiseks kasutame mõistet "koos kasutamine" või mõnikord "koos vaatamine".

Koos kasutamine hõlmab:

- Saadete, videote või filmide koos vaatamist.
- Rakenduste või videomängude koos mängimist.
- Koos kasutamine võib muuta passiivse meedia tegevuse interaktiivseks!
- Kas vaatate saateid või filme koos?
- Kas räägite sellest, mida vaatate selle ajal või pärast seda?
- Kas mängite videomänge koos?
- Milliseid suhtlusvorme te kasutate, kui mängite videomänge koos?

3. osa Interneti-turvalisus koolieelikutele

Digitaalne kodanikukäitumine varases eas

Enne video vaatamist meenutage, kuidas leiate rakendusi/meediat lastele.

Mõelge, kuidas laps saaks neid õppetunde tehnoloogia kasutamisel järgida.

- Pea, kes ütleb: "Mõtlen oma peaga."
- Käed, kes ütleb: "Tasakaalusta oma kätega."

- Kõht, kes ütleb: "Kuula oma kõhutunnet"
- Jalad, kes ütlevad: "Tõuse jalgadega püsti."
- Labajalad, kes ütlevad: "Tehke jalgadega häid jälgi."

Nii, mis te arvate, mida need tegelased meile õpetada üritavad? Alustame Peast. Mis võiks olla Pea sõnum?

Võimalikud vihjed:

- Pea: Kriitiline mõtlemine selle kohta, mida nad veebis näevad.
- Käed: Leida tervislik tasakaal online- ja offline-tegevuste vahel.
- Kõht: Pöörata tähelepanu enda tunnetele.
- Jalad: Seista kiusamise vastu.
- Jalad: Olla ettevaatlik selle info suhtes, mida jagatakse.
- Süda: Olla veebis lahke.
- Kui nad enne tegutsemist hetkeks peatuvad, harjutavad nad enesekontrolli. Noored lapsed õpivad kontrollima oma impulsse.
- Nad arendavad paindlikku mõtlemist, kui tasakaalustavad aega tehnoloogia kasutamisega ja ilma selleta. Noored lapsed õpivad olema paindlikud ja vajadusel režiimi vahetama.
- Kui nad kuulavad oma instinkte, arendavad nad emotsionaalset teadlikkust. Noored lapsed õpivad tuvastama ja pöörama tähelepanu oma tunnetele.
- Kui nad seisavad selle eest, mis õige, harjutavad nad raskuste ületamist. Noored lapsed õpivad järjekindlalt edasi püüdema.
- Kui nad pööravad tähelepanu oma veebijäljele, loovad nad seoseid. Noored lapsed õpivad, kuidas nende teod võivad teisi mõjutada.
- Kui nad tunnevad südamega, harjutavad nad empaatiat. Noored lapsed õpivad nägema asju teiste vaatenurgast

Teine võimalus on rääkida "eluoskustest", mida meie põhifunktsioonid võimaldavad meil täita. Need "eluoskused" jagunevad kolme kategooriasse:

- 1) Mäletamine (või "töömälu"). Näiteks juhiste meeldejätmise ja nende järgimine samm-sammult hiljem
- 2) Paindlik mõtlemine (või "kognitiivne paindlikkus"). Näiteks eesmärkide muutmine või kohandamine ühelt tegevuselt järgmisele üleminekul.
- 3) Enesejuhtimine (või "inhibiitorkontroll"). Näiteks emotsioonide ja impulsside kontrollimine või keskendumine ühele asjale enne üleminekut millelegi muule.

Täitevvõimed on ajuoskused, mis võimaldavad meil igapäevaseid ülesandeid täita. Ülesandeid nagu planeerimine, korraldamine ja kõige selle, mida teeme ja ütleme, haldamine. Uuringud näitavad, et kui lastel arenevad tugevad täitevvõimekuse oskused, on nad koolis ja elus edukamad.

Need oskused hõlmavad:

Keskendumine ja tähelepanu kõrvalejuhtimisele vastupanemine. Näiteks võimalus täita ülesanne või jätkata keskendumist, isegi kui taustal on valju müra.

Eesmärkide nimel töötamine. Näiteks püüdes võita mängu või planeerides ja ehitades tekkidest ja toolidest kindluse.

Kannatlikkus ja kordamööda mängimine. Näiteks emotsioonide kontrollimine ootamise ajal.

Režiimide vahetus. Näiteks kui on aeg teler välja lülitada või mängimine lõpetada ja õhtusöögile tulla.

Väljakutsetega toimetulek. Näiteks proovida midagi ka siis, kui see tundub keeruline.

Perspektiivi võtmine. Näiteks märgata, kui sõber on haavatud, ja küsida, kuidas nad saavad aidata.

Info meeldejäätmine. Näiteks meenutada lugu või telesaadet, mida nad kuulsid või vaatasid.

Seoste loomine. Näiteks rääkida hiljutisest loomaia külastusest, kui nad näevad raamatus elevantide pilti.

Kriitiline mõtlemine. Näiteks küsida küsimusi, kui nad millegagi aru ei saa.

3.4 Kallis päevik

Mõtisklus lastele Interneti-turvalisuse ja digitaalse kodakondsuse õpetamise üle

Lugupeetud osalejad!

Oleme jõudnud oma õppeprotsessi refleksioonietappi. Palun avage oma päevikud ja kirjutage oma mõtted allpool toodud teemadel. Saate visandada pildi, teha tabeli, kirjutada täpp-punkte või arendada mini-esseesid. Kõige tähtsam on see, et kõige parem oleks oma mõtted kirja panna, et nende juurde MOOC-i lõpus tagasi pöörduda.

Pakume teile täna järgmisi mõtisklusküsimusi:

1. Kuidas tutvustada digitaalset kodakondsust ja veebiturvalisust väikelastele kättesaadaval viisil?
2. Mida võiksid väikesed lapsed internetis teha?
3. Mida peame kaaluma lastele mõeldud haridusrakenduse valimisel?